7. Загальна позитивність зорієнтована на мету [4].

Релігійна тематика в Україні заслуговує на увагу своєю, яскраво вираженою самобутністю, зумовленою особливостями історичного, культурного та релігійного розвитку. Втрачати цю особливість не варто. І найпершим способом захисту і збереження українських релігійних традицій є її вивчення і професійне належне висвітлення у мас-медіа.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко А. Релігія в мас-медіа України : Тексти лекцій / А. Бойко. −К., 2009. – 158 с.
2. Бутиріна М. Дослідження з релігійної журналістики[Електронний ресурс] / М. Бутиріна// Вісник Харківського національного університету ім. В. Каразіна, Серія : Соціальні комунікації. №968. Вип. 3. − Режим доступу:www.nbuv.gov.ua/portal/...968/index.html
3. Василик Л. Релігійний вимір українських мас-медіа : Реценція на: Бойко А. Релігія в мас-медіа України: тексти лекцій / Л. Василик. – К.: Наукові записки Інституту журналістики. − Т. 42, 2011. – 174 с.
4. Васін М. 7 порад щодо висвітлення релігійної тематики у ЗМІ [Електронний ресурс] / М. Васін – Режим доступу: http://www.irs.in.ua/mv/2011/06/blog_33
5. Гриценко О. Основи теорії міжнародної журналістики / Гриценко О., Шкляр В. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2002.– 304 с.
6. Комінко Ю. Релігійна тематика на сторінках українських загальнонаціональних видань [Електронний ресурс] / Ю. Комінко // Наукові записки Інституту журналістики. – Т. 22. – Режим доступу: http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1455
7. Кухарчук Р. Журналісти та редактори основних ЗМІ вирішують, що робити з релігійною тематикою [Електронний ресурс] / Р. Кухарчук // Українська правда. – Режим доступу: http://blogs.pravda.com.ua/authors/kukharchuk/4a2a5e2bf02c9/view_print/
8. Кухарчук Р. Релігія у медіа : відеолекція [Електронний ресурс] / Р. Кухарчук – Режим доступу: http://www.youtube.com/watch?v=5UOnlUWHyHU
9. Юраш А. Українська Церква в контексті сучасних політико-конфесійних та комунікативних процесів (історико-політологічний аспект): Дис… канд. політ. наук: 23.00.01 / А?Юраш// Львів. держ. ун-т імені Івана Франка. – Л., 1996. – 245 с.

Скляренко К.

Науковий керівник – доц. Штонь О. П.

СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ РОЗМОВНОЇ ЛЕКСИКИ У РОМАНІ ВОЛОДИМИРА ДАНИЛЕНКА «КОХАННЯ В СТИЛІ БАРОКО»

Виразним стилістичним потенціалом, як відомо, у художньому мовленні вирізняється розмовна лексика. Розмовність у живому мовленні реалізується через розмовно марковану лексику й фразеологію, традиційні словотвірні типи, розмовний синтаксис і характеризується використанням емоційних та експресивних форм найменувань, що виявляють безпосередні оцінки мовця.

Розмовні елементи в мові художньої літератури є виразними стилістемами, які реалізують естетичні функції мови і надають художньому тексту ефектів невимушеності й безпосередності, знижують стиль стосовно нейтрального рівня літературної мови, вносять у писемну мову елементи усного спілкування, а отже, є засобом художньої стилізації розмовності [3].

У сучасному мовознавстві зміст понять «розмовна лексика», «просторічна лексика», а також виражальний потенціал таких слів у художньому мовленні активно досліджують вчені: С. Бибик, А. Загнітко, В. Мозгунов, З. Омельченко, В. Познанська та ін.

Проте, стилістичні функції розмовних слів в українській прозі 21 століття, зокрема у романі В. Даниленка «Кохання в стилі бароко», предметом окремого дослідження ще не були. Це й зумовлює ***актуальність теми*** нашої статті.

Мета роботи: виявити і описати виражальний потенціал розмовної лексики у романі.

Мовознавець А. Коробчинська виділяє три підгрупи у структурі розмовної лексики:

1) власне розмовна лексика ,

2) так зване просторіччя,

3) грубе просторіччя, або вульгаризми.

Як першоелемент розмовної науковець визначає емоційно-оцінну, експресивну лексику:

а) слова, які у своєму лексичному значенні мають позитивне чи негативне емоційне забарвлення (чудесний, любий, мерзенний, огида,брехати);

б) лексика з формальними граматичними показниками емоційності (мацюпусінький , злодюга, дідище);

в) слова, що виражають емоції жарту, пестливості, зневаги, презирства, іронії, вульгарності, лайливості (псюха, негідник), фамільярності (братва, здоровило, шеф) [1;61].

У мовній тканині роману активно функціонує лексика усіх вищезазначених груп. Такі слова допомагають автору відтворити колорит живого усного спілкування героїв твору. Вони творять локально – часовий фон мовлення жителів Києва кінця 19 століття, серед яких є представники різних національностей (українці, росіяни, євреї). Опишемо детальніше кожну із зазначених підгруп:

Слова, які у своєму лексичному значенні мають позитивне чи негативне емоційне забарвлення

До цієї групи належать такі слова та фразеологізми: *дати хльосту, реготати, поглядіти торбу, бурчати,мишигуватий писака, фиркати, огризатися.*

«*Ану дай йому хльосту!* – вигукнув отець Павло» [2; 270]. *Дати хльосту* – розмовне, означає відшмагати, побити кого-небудь. Ці слова посилюють експресивність мовлення персонажа;

Реготати – розмовне, означає заходитися сміхом (реготом), адже Повітруля не просто сміялася, а «заходилася сміхом»,яскраво виражено, шумно; Подамо у контексті: «У повітрі я голосно *реготала*, бо з голови чомусь не йшли картини дітей з цицьочками та іншими принадами, як у дорослих цьоць, які я побачила в кафе «Креп де Шин» [2; 17];

«…Ну, то *погляди мою торбу*, а я забіжу в *підвороття*, бо сечовий міхур вже проситься до батечка…» [2; 70]. *Погляди мою торбу* – розмовне, прохання подивитися за пакунком, більш згрубіле значення слова; *підвороття* – розмовне означає «вуличка, вулиця», але в такому особливому значенні, адже підворіття може бути темним провулком);

Бурчати – розмовно – побутова лексика, означає «невдоволено говорити». Несе негативне емоційне забарвлення. Розглянемо речення: «Ходять тут всякі, - *пробурчала* бабуся» [2; 82];

«…посадили *мишигуватих писак*, які псують папір своїми нікому не потрібними бобе майсес!» [2; 144]. *Мишигуватий писака* –розмовне, вказує на зневажливе ставлення до псевдо письменників);

Фиркнула – розмовна лексика, означає незадоволено сказати щось, яскраве вираження незадоволення. У романі функціонує в такому реченні: «Нащо мені його обличчя? – *фиркнула* вона» [2; 164].

«Кіш майн тухес!» - *огризнувся* старий», [2; 144]. *Огризатися*- розмовне,означає відповідати на запитання, зауваження і т. ін. кому-небудь у різкій, грубій формі, емоції незадоволеності).

Лексика з формальними граматичними показниками емоційності

Сюди відносимо такі слова: *брести, гайнути, навтьоки, цицьочки, четвертушечка, мацюпонька, тицьнути.*

«Тож я звернув із битого шляху і *побрів* лісом» [2; 205]. *Побрів*– розмовно – побутова лексика, означає понуро йти,використана автором для показу емоційного стану героя, його настрою;

Гайнути навтьоки – розмовне, означає швидко побігти. Автор неспроста використав саме це словосполучення, адже можна було замінити одним словом «втекти», але Даниленко вибрав емоційно забарвлене сполучення слів. Наведемо приклад: «Мій розум підказує, що від тебе треба було вже давно *гайнути навтьоки*, але кохання тримає біля тебе» [2; 264].

«У повітрі я голосно реготала, бо з голови чомусь не йшли картини дітей з *цицьочками* та іншими принадами, як у дорослих *цьоць*, які я побачила в кафе «Креп де Шин» [2; 17]. *Цицьочки* – розмовна, фамільярна лексика, означає жіночі груди, *цьоць* – розмовне, означає тітка. Автор роману використовує саме ці емоційно забарвлені слова, щоб передати іронічне ставлення до побаченого;

Моя четвертушечка - розмовне, пестливе звертання до пляшки горілки, *моя мацюпунька* – розмовне; *тицьнути під ніс* – розмовне,означає «показати занадто близько»ё. В контексті: «Ось вона, *моя четвертушечка*! Ох, ти ж, *моя мацюпунька* …- *тицьнув пляшку під ніс* Тіму Нечистюку» [2; 70]. Як бачимо, усі мовні одиниці відтворюють емоційно – експресивну колористику мовлення персонажа.

Слова, що виражають емоції жарту, пестливості, зневаги, презирства іронії, вульгарності, лайливості

Серед лексем цієї групи у романі представлено: *субчик, тельбухи, легковажна дівка, пика, надути, стулити писок, пендель.*

«Це ще той *субчик*!» [2; 215]. *Субчик* – розмовне, означає - підозріла особистість. Так іронічно називає скульптора Еліо Саля Валерій Колядевич, щоб підкреслити його специфічну особистість;

«Що ж не будемо ворожити на *тельбухах* птиці» [2; 42]. Це слово емоційно забарвлене, жартівливе, означає «кишки»;

Легковажна дівка – розмовно – побутова лексика, означає «дівчина легкої поведінки, тобто «повія». Сполучення слів виражає зневагу, презирство; Наведемо у контексті: «При цьому мама стежила, щоб Іцик не захопився була якоюсь *легковажною дівкою*» [2; 60].

«А коли хоч один чоловік побачить твою *пику* , то забуде про все, що від тебе хотів» [2; 62]. *Пика* – розмовне, означає «обличчя, лице».

Пузо – розмовне, означає «великий, товстий живіт». Це слово має виразне іронічне забарвлення. Наприклад: «*Пузо* міністра насилу влазило в кабіну» [2; 82];

«Як поживає пан Асмодей?» - підсунувся до нього *голомозий кордупель*» [С. 133]. *Кордупель* – розмовне,іронічне, означає людину низького росту; *голомозий* – розмовна, іронічна лексика, яка означає - лисий. Тут яскраво виражене презирство, іронія);

Надувати – розмовне, в реченні це слово вжито в двох значеннях: прямому і переносному. В прямому: надути як повітряну кулю, в переносному – обманювати, вводити в оману. У контексті: «Ми його *надули* за те, що він *надував* нас» [2; 142];

«*Стуліть писки* і наставте вуха» [2; 136]. *Стуліть писки* – розмовно – побутова лексика, лайливе прохання замовкнути, емоції зневаги;

«Дайте йому хто доброго *пенделя*, щоб розповідав далі, бо зараз почнеться найцікавіше»[2; 142]. *Пендель* – розмовне, означає дати штурхана, копнути. Емоції зневажливого ставлення;

Зиркнути – розмовне, означає глянути з страхом, презирством. У творі звучить: «Повітруля сердито *зиркнула* на Полудницю і повела довгу нічну історію» [С. 130];

«Уявляєш *миршавого* чоловічка, в якого постійно метушаться очі?» [2; 174]. *Миршавий* – розмовна, зневажлива лексика, означає слабосилий, хворобливий, нездалий, непоказний, незугарний;

«*Пики* його не бачив. А все інше – монах як монах. Чорний весь» [2; 163], *Пики* – розмовне, назва обличчя, виражає емоційність,зневагу.

Усі слова трьох груп творять колорит невимушеного спілкування, індивідуалізують мовлення персонажів, описують характер, передають емоції, показують ставлення героїв один до одного.

Отже, насиченість художнього тексту розмовними елементами залежить від особливостей індивідуального стилю письменника і визначає відповідну стрижневу ознаку мовотворчості автора.

Просторічні слова відіграють важливу роль у романі Володимира Даниленка «Кохання в стилі бароко», є яскравим виразником емоційності, характерної риси мовної картини світу митця.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бибик С. Стильова розмовна мова та розмовна лексика / С.П. Бибик // Культура слова. – 2011. - № 74. – С. 60 – 65.
2. Даниленко В. Кохання в стилі бароко/ В.Г. Даниленко . – Львів: Піраміда, 2009. – 300с.
3. Ткаченко Т. Засоби стилізації розмовності в прозі Михайла Стельмаха: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.01 / Т.В. Ткаченко ; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова. — К., 2006. — 20 с. — укр.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Голов. ред. В. Т. Бусел, редактори-лексикографи: В. Т. Бусел, М. Д. Василега-Дерибас, О. В. Дмитрієв, Г. В. Латник, Г. В. Степенко. — К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. — 1728 с.